

Bioloxía e Xeoloxía

4º ESO

a) INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

O IES Luís Seoane atópase situado nunha urbanización recente da cidade de Pontevedra, da que dista 3 km. Como datos relevantes da súa poboación destacar o seu nivel socioeconómico e cultural baixo. Dentro da súa diversidade ten relevancia a presenza de habitantes de etnia xitana e de inmigrantes de orixe marroquí ou sudamericana. O centro tamén recibe unha alta porcentaxe de alumnado procedente do Centro Príncipe Felipe que acolle a nenos e xoves en situación de risco ou de exclusión social. Por todo isto unha alta porcentaxe presenta carencias familiares que repercuten negativamente no eido académico. O noso alumnado presenta pouca motivación e un nivel insuficiente nas competencias en comunicación, matemática e científica que conclúe en máis casos dos desexados de abandono educativo temperán.

Desde esta materia, ademais de mellorar a competencia científica, fomentárase a comprensión lectora, a expresión oral e escrita e proporcionaráselle ao alumnado a oportunidade para mellorar a súa capacidade de utilizar as TIC. Todo elo para desenvolver no alumnado a madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma. Tamén poñeremos especial énfase na atención a diversidade do alumnado, orientada a que cada alumno e alumna desenvolva ao máximo o seu potencial.

Durante este curso o alumnado de Bioloxía e Xeoloxía de 4º de ESO o compoñen 39 alumnos e alumnas, que non necesitan adaptacións educativas especiais, polo que por esta razón non se prevé dificultades que poidan impedir o cumprimento da presente programación.

b) CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Estándares de aprendizaxe	CMCT	CCL	CD	CCEC	CSC	CSIEE	CAA
BXB1.1.1. Compara a célula procariota e a eucariota, a animal e a vexetal, e recoñece a función dos orgánulos celulares e a relación entre morfoloxía e función.	X						
BXB1.1.2. Identifica tipos de células utilizando o microscopio óptico, micrografías e esquemas gráficos.							X
BXB1.2.1. Distingue os compoñentes do núcleo e a súa función segundo as etapas do ciclo celular.	X						
BXB1.3.1. Recoñece as partes dun cromosoma utilizándoo para construír un cariotipo.	X						
BXB1.4.1. Recoñece as fases da mitose e meiose, diferencia ambos os procesos e distingue o seu significado biolóxico.	X						
BXB1.5.1. Distingue os ácidos nucleicos e enumera os seus compoñentes.	X						
BXB1.6.1. Recoñece a función do ADN como portador da información xenética, e relaciónao co concepto de xene.	X						
BXB1.7.1. Ilustra os mecanismos da expresión xenética por medio do código xenético.	X						X
BXB1.8.1. Recoñece e explica en que consisten as mutacións e os seus tipos.	X						X
BXB1.9.1. Recoñece os principios básicos da xenética mendeliana e resolve problemas prácticos de cruzamentos con un ou dous caracteres.	X						X
BXB1.10.1. Resolve problemas prácticos sobre a herdanza do sexo e a ligada ao sexo.							X
BXB1.11.1. Identifica as doenzas hereditarias máis frecuentes e o seu alcance social, e resolve problemas prácticos sobre doenzas hereditarias, utilizando árbores xenealóxicas.	X				X		
BXB1.12.1. Diferencia técnicas de traballo en enxeñaría xenética.	X					X	
BXB1.13.1. Describe as técnicas de clonación animal, distinguindo clonación terapéutica e reprodutiva.	X				X	X	X
BXB1.14.1. Analiza as implicacións éticas, sociais e ambientais da enxeñaría xenética.					X	X	

Estándares de aprendizaxe	CMCT	CCL	CD	CCEC	CSC	CSIEE	CAA
BXB1.15.1. Interpreta criticamente as consecuencias dos avances actuais no campo da biotecnoloxía.					X		
BXB1.16.1. Distingue as características diferenciadoras entre lamarckismo, darwinismo e neodarwinismo.	X						
BXB1.17.1. Establece a relación entre variabilidade xenética, adaptación e selección natural.	X						X
BXB1.18.1. Interpreta árbores filoxenéticas.							X
BXB1.19.1. Recoñece e describe as fases da hominización.	X	X					
BXB2.1.1. Identifica e describe feitos que amosen a Terra como un planeta cambiante, e relaciónaos cos fenómenos que suceden na actualidade.							X
BXB2.2.1. Reconstrúe algúns cambios notables na Terra, mediante a utilización de modelos temporais a escala e recoñecendo as unidades temporais na historia xeolóxica.						X	X
BXB2.3.1. Discrimina os principais acontecementos xeolóxicos, climáticos e biolóxicos que tiveron lugar ao longo da historia da Terra, e recoñece algúns animais e plantas característicos de cada era.	X						
BXB2.4.1. Relaciona algún dos fósiles guía máis característico coa súa era xeolóxica.	X						
BXB2.5.1. Interpreta un mapa topográfico e fai perfís topográficos..	X	X					X
BXB2.5.2. Resolve problemas sinxelos de datación relativa, aplicando os principios de superposición de estratos, superposición de procesos e correlación.	X						X
BXB2.6.1. Analiza e compara os modelos que explican a estrutura e a composición da Terra.	X						X
BXB2.7.1. Relaciona as características da estrutura interna da Terra e asóciaas cos fenómenos superficiais.	X						X
BXB2.8.1. Expresa algunhas evidencias actuais da deriva continental e da expansión do fondo oceánico.	X						
BXB2.9.1. Coñece e explica razoadamente os movementos relativos das placas litosféricas.	X						

Estándares de aprendizaxe	CMCT	CCL	CD	CCEC	CSC	CSIEE	CAA
BXB2.9.2. Interpreta as consecuencias dos movementos das placas no relevo.							X
BXB2.10.1. Identifica as causas dos principais relevos terrestres.	X						
BXB2.11.1. Relaciona os movementos das placas con procesos tectónicos.							X
BXB2.12.1. Interpreta a evolución do relevo baixo a influencia da dinámica externa e interna.							X
BXB3.1.1. Identifica o concepto de ecosistema e distingue os seus compoñentes.	X						
BXB3.1.2. Analiza as relacións entre biótomo e biocenose, e avalía a súa importancia para manter o equilibrio do ecosistema.					X	X	X
BXB3.2.1. Interpreta as adaptacións dos seres vivos a un ambiente determinado, relacionando a adaptación co factor ou os factores ambientais desencadeantes deste.							X
BXB3.3.1. Recoñece os factores ambientais que condicionan o desenvolvemento dos seres vivos nun ambiente determinado, e valora a súa importancia na conservación deste.	X						X
BXB3.4.1. Recoñece e describe relacións e a súa influencia na regulación dos ecosistemas, interpretando casos prácticos en contextos reais.	X	X					
BXB3.5.1. Recoñece os niveis tróficos e as súas relacións nos ecosistemas, e valora a súa importancia para a vida en xeral e o mantemento destas.	X				X		
BXB3.6.1. Compara as consecuencias prácticas na xestión sustentable dalgúns recursos por parte do ser humano, e valora criticamente a súa importancia.				X	X		
BXB3.7.1. Establece a relación entre as transferencias de enerxía dos niveis tróficos e a súa eficiencia enerxética.	X						
BXB3.8.1. Argumenta sobre as actuacións humanas que teñen unha influencia negativa sobre os ecosistemas: contaminación, desertización, esgotamento de recursos, etc.		X		X	X		
BXB3.8.2. Defende e conclúe sobre posibles actuacións para a mellora ambiental e analiza desde distintos puntos de vista un problema ambiental do contorno próximo, elabora informes e preséntaos utilizando distintos medios.	X	X					X
BXB3.9.1. Describe os procesos de tratamento de residuos, e valora criticamente a	X				X	X	

Estándares de aprendizaxe	CMCT	CCL	CD	CCEC	CSC	CSIEE	CAA
súa recollida selectiva.							
BXB3.10.1. Argumenta os proles e os contras da reciclaxe e da reutilización de recursos materiais.		X			X		X
BXB3.11.1. Destaca a importancia das enerxías renovables para o desenvolvemento sustentable do planeta.					X		
BXB4.1.1. Integra e aplica as destrezas propias dos métodos da ciencia.	X					X	X
BXB4.2.1. Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.	X	X					X
BXB4.3.1. Utiliza fontes de información, apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.	X	X	X				X
BXB4.4.1. Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.						X	X
BXB4.5.1. Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e a súa defensa na aula.	X	X	X			X	
• BXB4.5.2. Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.		X					

- Competencia sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE).**
Indicadores: Autonomía persoal. Liderado. Creatividade. Emprendemento.
Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.
Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos. Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos dun tema.
- Competencia social e cívica (CSC).**
Indicadores: Educación cívica e constitucional. Relación cos demais.
Fai posible comprender a realidade social en que se vive. Está ligada ao papel da ciencia na preparación de cidadáns dunha sociedade democrática para a súa participación nas decisións, ligada ao recoñecemento da importancia da xestión ambiental.
- Competencia conciencia e expresión culturais (CCEC).**
Indicadores: Respecto polas manifestacións culturais propias e alleas.
Expresión cultural e artística.
Supón coñecer, comprender, apreciar e valorar criticamente diferentes manifestacións culturais, artísticas e deportivas: na expresión das ideas

e conceptos das ciencias empréganse diferentes códigos artísticos para representar fenómenos. Incorporaranse representacións artísticas nas presentacións de cadros relacionados coa temática a tratar.

- **Competencia aprender a aprender (CAA).**

Indicadores: Organización propia aprendizaxe. Ferramentas para estimular o pensamento. Planificación e avaliación da aprendizaxe. Refírese á adquisición da conciencia e aplicación dun conxunto de valores e actitudes persoais interrelacionadas. Desde a aventura que supón enfrontarse a problemas abertos e tentar soluciónalos, dende a promoción da curiosidade científica de aplicación dun conxunto de valores e actitudes persoais como a responsabilidade ante ao traballo en grupo e persoal.

- **Competencia matemática e competencia básica en ciencias e tecnoloxía (CMCCT).**

Indicadores: Coidado do ámbito natural e dos seres vivos. Vida saudable. A ciencia no día a día. Manexo de elementos matemáticos. Razoamento lóxico e resolución de problemas.

A habilidade para observar, interactuar co mundo físico, determinar relacións de causalidade, cualitativas ou cuantitativas, coñecer os elementos matemáticos para resolver problemas, analizar sistemas complexos nos que interveñen varios factores. Adquírese a través das tarefas programadas (exemplo no laboratorio) que buscan aplicar o pensamento científico para interpretar, predicir, decidir. Ex.: Interpretar experimentos con células (bloque 1).

- **Competencias dixital (CD).**

Indicadores: Tecnoloxías da información. Comunicación audiovisual. Utilización de ferramentas dixitais.

Consiste en dispoñer de habilidades para buscar, obter, procesar e comunicar información. Desenvólvese coa prensa na aula, uso das ferramentas de informática, con actividades dirixidas a que alumnado sexa quen de obter información, resumir para elaborar informes, recoñecer e valorar a importancia estética.

- **Competencia comunicación lingüística (CCL).**

Indicadores: Comprensión lectora. Expresión: oral e escrita. Normas de comunicación. Comunicación noutras linguas.

Refírese á utilización da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita. A materia esixe a configuración e a transmisión das ideas. Por iso faise énfase no traballo con fontes bibliográficas da biblioteca para enriquecer o vocabulario do alumnado exercitar a súa comprensión, mediante a construción do discurso científico, dirixido a argumentar.

c) OBXECTIVOS DA ETAPA

De acordo coa definición do currículo, os obxectivos son os referentes relativos aos logros que o alumnado debe acadar ao rematar o proceso educativo, como resultado das experiencias de ensino e aprendizaxe intencionalmente planificadas para tal fin. O artigo 10º do Decreto 86/2015, marca os OBXECTIVOS XERAIS DE ETAPA:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás outras persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas outras persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes da información para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexos, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse en máis dunha lingua estranxeira de maneira apropiada.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propia e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e sociedade galega ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer o corpo humano e o seu funcionamento, aceptar o propio e o das outras persoas, aprender a coidalo, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos do coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
- n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
- o) Coñecer e valorar a importancia do uso do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da nosa identidade de Galicia, e como medio de relación interpersonal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

d) ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES: TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Temporalización			Procedementos e instrumentos de avaliación	
		T1	T2	T3	Procedementos	Instrumentos
Bloque 1. A evolución da vida						
BXB1.1.1. Compara a célula procariota e a eucariota, a animal e a vexetal, e recoñece a función dos orgánulos celulares e a relación entre morfoloxía e función.	Diferenza as células procariotas, eucariotas vexetais e animais. Explica os postulados da teoría celular		x		Proba específica Análise das producións do alumnado	Proba aberta Traballo de aplicación e síntese
BXB1.1.2. Identifica tipos de células utilizando o microscopio óptico, micrografías e esquemas gráficos.	Identifica tipos de células utilizando o microscopio óptico, micrografías e esquemas gráficos		x		Análise das producións do alumnado	Caderno de clase
BXB1.2.1. Distingue os compoñentes do núcleo e a súa función segundo as etapas do ciclo celular.	Explica o significado das fases do ciclo celular		x		Proba específica	Proba aberta
BXB1.3.1. Recoñece as partes dun cromosoma utilizándoo para construír un cariotipo.	Identifica e diferenza as partes dun cromosoma, diferenza os tipos de cromosomas e clasifícaos		x		Proba específica	Proba aberta
BXB1.4.1. Recoñece as fases da mitose e meiose, diferencia ambos os procesos e distingue o seu significado biolóxico.	Coñece as semellanzas e as diferenzas entre a mitose e a meiose		x		Proba específica	Proba aberta
BXB1.5.1. Distingue os ácidos nucleicos e enumera os seus compoñentes.	Describe a función, composición química e a estrutura do ADN/ ARN		x		Proba específica	Proba aberta

Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Temporalización			Procedementos e instrumentos de avaliación	
		T1	T2	T3	Procedementos	Instrumentos
BXB1.6.1. Recoñece a función do ADN como portador da información xenética, e relaciónao co concepto de xene.	Describe o mecanismo da replicación		x		Proba específica	Proba aberta
BXB1.7.1. Ilustra os mecanismos da expresión xenética por medio do código xenético.	Describe o proceso de transcrición e tradución do ADN e explica o manexo do código xenético		x		Proba específica	Proba aberta
BXB1.8.1. Recoñece e explica en que consisten as mutacións e os seus tipos.	Define o concepto de mutación e clasifica as mutacións en función de diferentes criterios		x		Proba específica	Proba aberta
BXB1.9.1. Recoñece os principios básicos da xenética mendeliana e resolve problemas prácticos de cruzamentos con un ou dous caracteres.	Recoñece a base cromosómica da herdanza segundo a xenética moderna. Resolve problemas de xenética con un o dous caracteres Formula os principios da xenética mendeliana describindo os seus métodos		x		Proba específica Análise das producións do alumnado	Proba aberta Caderno de clase
BXB1.10.1. Resolve problemas prácticos sobre a herdanza do sexo e a ligada ao sexo.	Resolve problemas prácticos sinxelos sobre a herdanza do sexo		x		Análise das producións do alumnado	Caderno de clase
BXB1.11.1. Identifica as doenzas hereditarias máis frecuentes e o seu alcance social, e resolve problemas prácticos sobre doenzas hereditarias, utilizando árbores xenealóxicas.	Describe trastornos de orixe xenética frecuentes Resolve problemas sinxelos usando xenealoxías		x		Análise das producións do alumnado	Caderno de clase

Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Temporalización			Procedementos e instrumentos de avaliación	
		T1	T2	T3	Procedementos	Instrumentos
BXB1.12.1. Diferencia técnicas de traballo en enxeñaría xenética.	Identifica e describe as ferramentas e os pasos dun proxecto sinxelo de enxeñaría xenética		x		Proba específica	Proba aberta
BXB1.13.1. Describe as técnicas de clonación animal, distinguindo clonación terapéutica e reprodutiva.	Comprende a clonación e as súas aplicacións, e define, de forma adecuada, as células nai		x		Análise das producións do alumnado	Caderno de clase
BXB1.14.1. Analiza as implicacións éticas, sociais e ambientais da enxeñaría xenética.	Analiza as reflexións e opinións propias e razoadas sobre as formas de influencia e relación entre os organismos tranxénicos e o ámbito dos valores éticos e os Dereitos Humanos e Ambientais, achegando exemplos reais		x		Observación sistemática	Lista de control
BXB1.15.1. Interpreta criticamente as consecuencias dos avances actuais no campo da biotecnoloxía.	Valora as aplicacións da biotecnoloxía moderna nos campos: medicamento, medio ambiente, agricultura e gandaría		x		Análise das producións do alumnado	Traballo de investigación e exposición
BXB1.16.1. Distingue as características diferenciadoras entre lamarckismo, darwinismo e neodarwinismo.	Identifica os principios nos que se basean ao lamarckismo, darwinismo e neodarwinismo	x			Proba específica	Proba aberta
BXB1.17.1. Establece a relación entre variabilidade xenética, adaptación e selección natural.	Comprende os mecanismos de evolución	x			Proba específica	Proba aberta

Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Temporalización			Procedementos e instrumentos de avaliación	
		T1	T2	T3	Procedementos	Instrumentos
BXB1.18.1. Interpreta árbores filoxenéticas.	Explica que é e para que serve unha árbore filoxenética, describindo a función, os compoñentes e as características	x			Proba específica	Proba aberta
BXB1.19.1. Recoñece e describe as fases da hominización.	Explica a hominización, identifica e expón as adquisicións fundamentais dos homínidos bípedes e describe a súa evolución	x			Proba específica	Proba aberta
Bloque 2. A dinámica da Terra						
BXB2.1.1. Identifica e describe feitos que amosen a Terra como un planeta cambiante, e relaciónaos cos fenómenos que suceden na actualidade.	Explica o actualismo cos seus propios termos	x			Análise das producións do alumnado	Caderno de clase
BXB2.2.1. Reconstrúe algúns cambios notables na Terra, mediante a utilización de modelos temporais a escala e recoñecendo as unidades temporais na historia xeolóxica.	Resume nunha táboa os cambios máis importantes que tiveron lugar na Terra nas distintos, éons, eras e períodos xeolóxicos	x			Proba específica Análise das producións do alumnado	Proba aberta Caderno de clase
BXB2.3.1. Discrimina os principais acontecementos xeolóxicos, climáticos e biolóxicos que tiveron lugar ao longo da historia da Terra, e recoñece algúns animais e plantas característicos de cada	Identifica e describe as etapas e os intervalos dun xeocalendario de forma ordenada e razoada	x			Análise das producións do alumnado	Traballo de aplicación e síntese

Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Temporalización			Procedementos e instrumentos de avaliación	
		T1	T2	T3	Procedementos	Instrumentos
era.						
BXB2.4.1. Relaciona algún dos fósiles guía máis característico coa súa era xeolóxica.	Explica o principio de correlación orgánica e os fósiles guía	x			Proba específica	Proba aberta
BXB2.5.1. Interpreta un mapa topográfico e fai perfís topográficos..	Interpreta un mapa topográfico e fai perfís topográficos.	x			Análise das producións do alumnado	Traballo de aplicación e síntese
BXB2.5.2. Resolve problemas sinxelos de datación relativa, aplicando os principios de superposición de estratos, superposición de procesos e correlación.	Aplica os principios de datación relativa para interpretar cortes xeolóxicos	x			Análise das producións do alumnado	Traballo de aplicación e síntese
BXB2.6.1. Analiza e compara os modelos que explican a estrutura e a composición da Terra.	Explica a estrutura da Terra segundo o modelo xeoquímico e o modelo xeodinámico, analiza os dous modelos e compáraos	x			Análise das producións do alumnado	Caderno de clase
BXB2.7.1. Relaciona as características da estrutura interna da Terra e asóciaas cos fenómenos superficiais.	Relaciona as capas do modelo dinámico coa tectónica de placas	x			Proba específica	Proba aberta
BXB2.8.1. Expresa algunhas evidencias actuais da deriva continental e da expansión do fondo oceánico.	Coñece algunhas evidencias da expansión do fondo oceánico	x			Proba específica	Proba aberta

Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Temporalización			Procedementos e instrumentos de avaliación	
		T1	T2	T3	Procedementos	Instrumentos
BXB2.9.1. Coñece e explica razoadamente os movementos relativos das placas litosféricas.	Explica os 3 tipos de bordos e os fenómenos xeolóxicos a eles asociados	x			Proba específica	Proba aberta
BXB2.9.2. Interpreta as consecuencias dos movementos das placas no relevo.	Recoñece as consecuencias que teñen sobre o relevo os movementos das placas litosféricas	x			Análise das producións do alumnado	Traballo de aplicación e síntese
BXB2.10.1. Identifica as causas dos principais relevos terrestres.	Explica a orixe dos principais relevos terrestres	x			Proba específica	Proba aberta
BXB2.11.1. Relaciona os movementos das placas con procesos tectónicos.	Explica os procesos tectónicos segundo o movemento das placas	x			Proba específica	Proba aberta
BXB2.12.1. Interpreta a evolución do relevo baixo a influencia da dinámica externa e interna.	Explica a interacción entre a dinámica interna e a externa: a creación do relevo, o modelado e a destrución de placas	x			Proba específica	Proba aberta
Bloque 3. Ecoloxía e medio ambiente						
BXB3.1.1. Identifica o concepto de ecosistema e distingue os seus compoñentes.	Define os compoñentes do ecosistema			x	Proba específica	Proba aberta
BXB3.1.2. Analiza as relacións entre biótomo e biocenose, e avalía a súa importancia para manter o equilibrio do ecosistema.	Coñece a necesidade de manter o equilibrio entre biótomo e biocenose			x	Proba específica	Proba aberta

Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Temporalización			Procedementos e instrumentos de avaliación	
		T1	T2	T3	Procedementos	Instrumentos
BXB3.2.1. Interpreta as adaptacións dos seres vivos a un ambiente determinado, relacionando a adaptación co factor ou os factores ambientais desencadeantes deste.	Describe mediante exemplos as adaptacións dos seres vivos a un ambiente determinado			x	Proba específica	Proba aberta
BXB3.3.1. Recoñece os factores ambientais que condicionan o desenvolvemento dos seres vivos nun ambiente determinado, e valora a súa importancia na conservación deste.	Recoñece os factores ambientais que condicionan o desenvolvemento dos seres vivos nun ambiente determinado			x	Proba específica	Proba aberta
BXB3.4.1. Recoñece e describe relacións e a súa influencia na regulación dos ecosistemas, interpretando casos prácticos en contextos reais.	Describe as principais relacións interespecíficas e intraespecíficas que se aprecian en casos prácticos			x	Análise das producións do alumnado	Traballo de aplicación e síntese
BXB3.5.1. Recoñece os niveis tróficos e as súas relacións nos ecosistemas, e valora a súa importancia para a vida en xeral e o mantemento destas.	Recoñece os niveis tróficos dunha cadea e rede trófica			x	Proba específica	Proba aberta
BXB3.6.1. Compara as consecuencias prácticas na xestión sustentable dalgúns recursos por parte do ser humano, e valora criticamente a súa importancia.	Explica como se produce a transferencia de materia e enerxía ao longo dunha cadea ou rede trófica			x	Proba específica	Proba aberta
BXB3.7.1. Establece a relación entre as transferencias de enerxía	Coñece a relación entre as transferencias de enerxía			x	Proba específica	Proba aberta

Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Temporalización			Procedementos e instrumentos de avaliación	
		T1	T2	T3	Procedementos	Instrumentos
dos niveis tróficos e a súa eficiencia enerxética.	dos niveis tróficos e a súa eficiencia enerxética.					
BXB3.8.1. Argumenta sobre as actuacións humanas que teñen unha influencia negativa sobre os ecosistemas: contaminación, desertización, esgotamento de recursos, etc.	Describe as consecuencias de certas actuacións negativas dos seres humanos sobre os ecosistemas			x	Análise das producións do alumnado	Traballo de aplicación e síntese
BXB3.8.2. Defende e conclúe sobre posibles actuacións para a mellora ambiental e analiza desde distintos puntos de vista un problema ambiental do contorno próximo, elabora informes e preséntaos utilizando distintos medios.	Elabora un informe sobre un problema ambiental do contorno próximo			x	Análise das producións do alumnado	Traballo de investigación e exposición
BXB3.9.1. Describe os procesos de tratamento de residuos, e valora criticamente a súa recollida selectiva.	Describe como se realiza a xestión de residuos e explica a regra dos tres erres.			x	Análise das producións do alumnado:	Traballo de aplicación e síntese
BXB3.10.1. Argumenta os proles e os contras da reciclaxe e da reutilización de recursos materiais.	Explica cos seus propios termos a necesidade e a importancia da reciclaxe para protexer o medio ambiente			x	Análise das producións do alumnado:	Traballo de aplicación e síntese
BXB3.11.1. Destaca a importancia das enerxías renovables para o desenvolvemento sustentable do planeta.	Describe a relación entre desenvolvemento sustentable e uso de enerxías renovables			x	Proba específica	Proba aberta
Bloque 4. Proxecto de investigación						
BXB4.1.1. Integra e aplica as destrezas propias dos métodos da	Observa, interpreta e/ou elabora gráficos, e compara,	x	x	x	Análise das producións do	Caderno de clase

Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Temporalización			Procedementos e instrumentos de avaliación	
		T1	T2	T3	Procedementos	Instrumentos
ciencia.	relaciona e analiza datos e resultados atendendo aos seus obxectivos. Emprega o vocabulario científico, e exprésase de xeito correcto				alumnado Observación sistemática	Traballos de aplicación e síntese Lista de control
BXB4.2.1. Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.	Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón	x	x	x	Observación sistemática	Lista de control
BXB4.3.1. Utiliza fontes de información, apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.	Utiliza, busca, selecciona, organiza e expón información dos medios dixitais.	x	x	x	Análise das producións do alumnado Observación sistemática	Traballo de aplicación e síntese Listas de control
BXB4.4.1. Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.	Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón	x	x	x	Observación sistemática	Lista de control
BXB4.5.1. Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e a súa defensa na aula.	Realiza proxectos de investigación científica de forma individual ou cooperativa, achegando información de diversas fontes, seguindo as fases de identificación do obxectivo, planificación e elaboración	x	x	x	Análise das producións do alumnado	Traballo de aplicación e síntese
BXB4.5.2. Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.	Expón o proxecto e os resultados de forma oral e/ou escrita e faíno de maneira clara, ordenada e precisa	x	x	x	Análise das producións do alumnado	:Traballo de aplicación e síntese

e) METODOLOXÍA

É o conxunto de estratexias, procedementos e accións organizadas coa finalidade de posibilitar a aprendizaxe do alumnado e o logro dos obxectivos suscitados.

Traballar de xeito competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento do alumnado e o alumnado adquire un maior grao de protagonismo. O meu papel como profesor será o de facilitador, axudar a deseñar as actividades, dinamizar os grupos, clarificar a actividade, fomentar a participación, moderar as postas en común, dirixir o proceso de elaboración de conclusións, plantexar novos interrogantes para os que finalizaran a actividade, atender a diversidade na aula. Existen moitos métodos de ensinar, e serán aplicados segundo as axudas pedagóxicas que cada alumno/a necesite: expositivo (por exemplo con leccións), demostrativo (con prácticas), por descubrimento (por exemplo con actividades de menor a maior dificultade), titorial (usando as TICS), interrogativo (a través de preguntas), por proxectos... combinándoos en cada unidade.

Os principios pedagóxicos que se aplicarán no proceso ensino-aprendizaxe son:

A) Partir do nivel competencial do alumnado: non todas as persoas somos iguais e temos unhas necesidades educativas específicas, xa que non todas se atopan na mesma fase de desenvolvemento intelectual, chegamos á conclusión que o ensino está condicionado, en grande medida, polos coñecementos previos que teñan os alumnos/as. Coñecer as características do alumnado é imprescindible para levar a cabo unha bo ensino. Enriquecer as tarefas con actividades que se desenvolvan desde a teoría das intelixencias múltiples facilita que todo o alumnado poida chegar a comprender os contidos que pretendemos adquirir para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe.

B) Asegurar a construción de aprendizaxes significativos: e non só aprendizaxes repetitivos. Conséguese cando a información nova recibida é relacionada de xeito significativo e non arbitrario co que o alumnado xa coñece. Esa información asimílaa e intégraa dun xeito duradeiro, producindo unha modificación na súa estrutura cognitiva. Esta programación debe garantir a construción de aprendizaxes significativas e para iso é necesario o cumprimento de dous requisitos: o contido debe de ser potencialmente significativo e o alumnado debe estar motivado para assimilar a información nova recibida e tratar de incorporala na súa estrutura cognitiva. Fomentando pois as estratexias de aplicar os coñecementos aprendidos a situacións sinxelas e coñecidas.

C) Fomentar aprendizaxes significativas por si soas: que "aprendan a aprender", é necesario un certo grao de adestramento individual e traballo reflexivo de

procedementos básicos da materia: a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a argumentación en público e a comunicación.

D) Modificar os esquemas de coñecemento: para que se produza a aprendizaxe significativa. A estrutura cognitiva do alumnado está formada por unha serie de esquemas de coñecemento, onde recolle unha serie de información, e que deben ser desorganizados inicialmente para producir posteriormente unha reorganización destes coa nova información. Como por exemplo pasa cos preconceptos Lamarckistas do alumnado a modificar fronte ao Neo-darwinismo, a confusión entre xenotipo e fenotipo, a mutación asimilada ao negativo, bacteria como organismo prexudicial, proliferación celular non asociada a crecemento de organismos, a estrutura celular non a usa de base aos procesos fisiolóxicos, a non comprensión da teoría celular., a confusión entre o que é materia e enerxía.....Mediante a memorización comprensiva dos conceptos principais, interconectados nun mapa conceptual, que se irá completando sesión a sesión e que se repasará completo ao final da unidade.

E) Establecer relacións entre a información nova recibida e os seus esquemas de coñecemento xa existentes. Hai que distinguir entre o que o alumnado é capaz de aprender por si só e o que necesita de axuda de outras persoas. O/a alumno/a debe dominar os seus esquemas mentais. Usaremos pois metodoloxías diversas: adaptar as actividades ás motivacións e necesidades do alumnado; acelerar ou desacelerar o ritmo de introdución de contidos; organizar os contidos en función dos intereses, capacidades e coñecementos previos.

F) Fomentar a recollida de información como achegamento ao método científico, e as prácticas.Tendo en conta as particularidades da ensinanza das ciencias, cun carácter eminentemente práctico, baseado na realización de variadas e axeitadas tarefas experimentais, que permitan ao alumnado acadar as destrezas necesarias no manexo de material de laboratorio, microscopios, material de campo, recollida de mostras, resolución de problemas .

f) MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Para o desenvolvemento da programación desta materia contamos cos seguintes materiais e recursos:

- Instalacións do centro: aulas, laboratorio de Bioloxía e Xeoloxía, aula de informática e biblioteca, todos eles coa súa dotación correspondente
- Materiais impresos: libros de lectura e de consulta, revistas de divulgación científica, guías de campo, claves dicotómicas, fotografías, esquemas, debuxos de organismos, etc
- Materiais audiovisuais e dixitais: Ordenador, vídeos e DVDs, canón, Internet, encerado dixital
- Material fotocopiado de diferentes textos e documentos
- Do contorno: naturais, culturais, centros de investigación, museos científicos, etc.

g) CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

Os procedementos e instrumentos que se van a utilizar para valorar o proceso de avaliación son os seguintes:

- Proba escrita de avaliación inicial, que permite detectar o nivel de coñecementos previos individual e colectivo do alumnado: (conceptos, habilidades e actitudes), sobre os que se deben desenvolver os novos coñecementos.
- Análise das producións do alumnado (caderno da clase, traballos de investigación e exposición, traballos de aplicación e síntese, prácticas de laboratorio, etc).
- Realización de probas específicas escritas e/ou orais individuais. As probas serán abertas, é dicir, poderán incluír preguntas tipo test, de desenvolvemento ou de identificar e completar esquemas, debuxos, ou imaxes de estruturas biolóxicas e xeolóxicas. Haberá unha proba de recuperación de cada avaliación, dependendo sempre da situación real de cada grupo. O momento da súa realización queda a criterio do profesor/a que imparte esta materia en cada aula.

- Observación sistemática. Mediante este procedemento se avaliarán parte dos estándares que fan referencia á adquisición de destrezas básicas (correcta expresión oral e escrita, uso das TIC), actitudes e comportamentos (participación, cumprimento das normas, respecto polos demais, polos materiais e polo medio ambiente) e o desenvolvemento do espírito crítico.

A nota desta materia será numérica do 1 ao 10 e recollerá a valoración das probas escritas, tarefas e traballos individuais, traballos en grupo, caderno, etc. A porcentaxe correspondente a cada un destes puntos será:

- Un 70% corresponderá á valoración das probas específicas. Realizaranse dúas probas, como mínimo, por avaliación. A valoración será a media aritmética das probas, sempre e cando as notas non sexan inferiores a 3,0 puntos sobre 7. No caso de que nunha proba se teña sospeita fundamentada ou observado unha realización fraudulenta por parte do alumno ou alumna, será de aplicación a normativa vixente e dita proba será cualificada con cero puntos.
- Un 20% corresponderá á valoración do análise das producións do alumnado (caderno, tarefas na aula, tarefas da casa, traballos de ampliación e síntese, actividades de laboratorio, etc). Se a cualificación neste apartado é de cero puntos o alumno ou alumna non superará a materia e entenderase, ademais, que non acada as competencias clave.

- Un 10% corresponderá a observación sistemática que quedará reflectida unha lista de control.

Para aprobar a materia en cada avaliación, será necesario que o alumno/a obteña unha nota mínima de 5,0 puntos.

As probas de coñecemento previo son un dato indicativo para o profesorado, non terá peso na cualificación do alumnado.

A cualificación final da materia en xuño calcularase coa media aritmética das avaliacións, sempre e cando as notas dos períodos non sexan inferiores a 4,0 puntos. Para aprobar a materia será preciso obter 5,0 puntos.

Na convocatoria de setembro presentárase as probas o alumnado que non supere os obxectivos da materia ó remate do curso na avaliación ordinaria de xuño e que, polo tanto, acade na mesma unha cualificación de suspenso. A cualificación corresponderá ó resultado da proba escrita que se faga, que terá un carácter global (non por partes).

h) INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáronse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas/traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de tutoría e orientación.				
15. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
16. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

i) AVALIACIÓN INICIAL

Ao comezo do curso, os profesores e profesoras realizarán unha avaliación inicial do alumnado para detectar o grao de desenvolvemento alcanzado das aprendizaxes básicas e do dominio dos contidos e das competencias adquiridas.

O procedemento para realizar esta avaliación será por un lado, unha proba escrita que atenda a aspectos básicos tanto dos contidos como das competencias clave e por outro lado a observación durante os primeiros días do desenvolvemento do alumnado.

Os resultados obtidos non terán peso na cualificación do alumnado pero unha vez analizados proporcionarán a información necesaria para tomar as medidas (individuais e colectivas) de reforzo e de atención a diversidade pertinentes.

j) MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O sistema educativo debe ofrecer a cada estudante a axuda pedagóxica que necesite en función das súas motivacións, intereses e capacidades de aprendizaxe. Xorde diso a necesidade de atender esta diversidade. No Bacharelato a organización do ensino permite que o propio alumnado resolva esta diversidade mediante a elección de modalidades e optativas. Non obstante, é conveniente dar resposta, xa desde as mesmas materias, a un feito constatable: a diversidade dos alumnos e as alumnas, que manifestan intereses, motivacións, capacidades e estilos de aprendizaxe distintos. É preciso, entón, ter en conta os estilos diferentes de aprendizaxe dos alumnos e por iso no Departamento seguiremos as medidas descritas no DECRETO 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes de Galiza e ademais debemos:

- Asegurar a necesaria conexión entre as diferentes materias, nas que se articulan as áreas da E.S.O.
- Relacionar os contidos das diferentes materias, co fin de proporcionar unha visión globalizadora, e non parcial, da realidade.
- Favorecer o desenvolvemento dun modo de pensamento e de traballo baseándose no método científico.
- Desenvolver os contidos con unha linguaxe precisa e de forma progresiva, de maneira que o alumnado, ó longo da etapa, dispoña das bases necesarias para incrementar gradualmente os seus coñecementos.
- Fomentar a participación activa do alumnado no seu propio aprendizaxe, estimulando o traballo persoal e en equipo, mediante a proposición de numerosas actividades de diversa índole (plantexamento de cuestións, montaxe e realización de experimentos, realización e interpretación de gráficos e outros medios de representación, etc).
- Potenciar as técnicas de indagación e investigación, xerais e propias da materia, que favorezan o desenvolvemento de habilidades prácticas (consulta de material bibliográfico, utilización de medios de comunicación, aprendizaxe e manexo de técnicas de laboratorio, observación sistemática, etc.).

k)ELEMENTOS TRANSVERSAIS

Como educadores temos a responsabilidade de formar a persoas que sexan capaces de vivir e convivir no respecto, na liberdade e nos principios democráticos. É por iso polo que os temas transversais deben formar parte de todas as actividades que supoñen o proceso do ensino e deben traballarse de forma continua. Con este fin desde este departamento fomentaremos a educación para:

- O respecto dos dereitos e liberdades fundamentais
- A liberdade persoal, a solidariedade e a tolerancia
- A igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres
- A igualdade de trato e non discriminación das persoas discapacitadas
- A prevención de conflitos e a resolución pacífica dos mesmos, así como a non violencia en todos os ámbitos persoal, familiar social e especialmente escolar
- A prevención da violencia de xénero, racismo e xenofobia
- A responsabilidade individual e no mérito e esforzo persoal
- O respecto cara os seres vivos e o medio ambiente
- O respecto e recoñecemento da interculturalidade como un elemento enriquecedor da sociedade
- Mellorar o grao de aceptación e cumprimento das normas
- Avanzar no respecto entre todos os membros da comunidade educativa e na mellora da convivencia escolar
- Respecto polo material persoal e de uso común
- Fomentar a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido crítico
- Avanzar na comprensión lectora, expresión escrita, comunicación audiovisual e no uso das TICs
- Reforzar a autonomía e a autoestima, a interiorización das normas básicas de saúde, hixiene, alimentación, coidado persoal, práctica de actividade física, posibilidades e limitacións do seu propio corpo e valoración das condutas de risco para a saúde (drogas, alcohol, tabaco, sedentarismo...)

I)ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

As actividades programadas para 4º ESO son as seguintes:

- ***Ruta xeolóxica a A Lanzada, Praia de Bascuas e Monte Siradella***

Actividade na que se fai unha ruta que se inicia na praia de Bascuas, continua no monte Siradella e remata no istmo e ermida da Lanzada e na que se irán estudando os diferentes aspectos xeolóxicos da zona.

Lugar: *praia de Bascuas, monte Siradella e ermida da Lanzada.*

Data: *2º trimestre pola mañá.*

Ademais destas actividades o Departamento realizará, sempre que sexa posible, aquelas que se propoñan ao longo do curso e resulten de interese didáctico.

m) MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN, MODIFICACIÓN E MELLORA DA PROGRAMACIÓN

A avaliación do desenvolvemento da programación didáctica, do proceso de ensinanza e da práctica docente realizarase ao finalizar cada unidade didáctica, ao remate de cada trimestre e ao final do curso. Os resultados obtidos, modificacións e propostas de mellora quedarán reflectidos no libro de actas das xuntanzas do departamento e na Memoria de final de curso

Indicadores para a avaliación da programación didáctica

	Escala				Propostas de mellora
	1	2	3	4	
1.Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.					
2.Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas/temas/proxectos.					
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.					
4.Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.					
5.Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.					
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.					
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.					
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.					
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.					
10.Adecuación da secuencia de traballo na aula.					
11.Adecuación dos materiais didácticos utilizados.					
12.Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).					
13.Adecuación da proba de avaliación inicial.					
14.Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos[Só para 2º de bacharelato].					
15.Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.					
16.Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.					
17.Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.[Só para ESO e bacharelato].					
18.Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.					
19.Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.					
20.Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación das materias pendentes.					
21.Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.					
22.Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.					
23.Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.					
24.Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.					
25.Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.					
26.Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.					